

Сутність стратегічного і оперативного контролінгу сучасних організацій

Євгеній Осолок

здобувач групи Мен-18,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: OskolokYV@krok.edu.ua

Віктор Алькема

Науковий керівник:

д.е.н., професор, завідувач кафедри управлінських технологій,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: Alkema@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-5997-7076

Актуальність дослідження. Сучасні умови функціонування підприємств постійно ускладнюються через зовнішні та внутрішні фактори, що призводить до зростання потреби в удосконаленні методів управління на різних рівнях діяльності підприємства. Тобто виникає необхідність у якісно нових змінах у розумінні цілей, принципів, елементів структури і методів їх реалізації. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства стає основною метою його діяльності, що забезпечується прогнозуванням розвитку ринкової ситуації та гнучкістю відносно нових загроз й можливостей. Система контролінгу охоплює весь комплекс новітніх управлінських заходів і забезпечує реалізацію інноваційного потенціалу господарюючого суб'єкта що впливає на зростання конкурентоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є види контролінгу сучасних організацій та їх сутність.

Предметом дослідження є науково-теоретичні та практичні аспекти видів контролінгу сучасних організацій.

Метою дослідження є аналіз сутності видів контролінгу сучасних організацій.

Для досягнення мети дослідження в роботі поставлено та вирішено наступні **завдання:**

- аналіз наукових джерел щодо стратегічного контролінгу;
- збір та систематизація інформації щодо оперативного контролінгу;
- діагностика існуючих видів контролінгу та розробка заходів щодо їх удосконалення.

Інформаційна база досліджень. Вагомий внесок у контролінг та його види зробили такі вітчизняні вчені як, Анискин Ю.П., Гунченко М.В., Журба Т.С., Ільїна С.Б., Князевич А.О., Криклій А.С., Маркіна І.А., Мухомедзянова Е.В., Таран-Лала О.М., а також такі зарубіжні вчені, як Д.М. Роль-Андерсон, С.М. Брегг, П. Еванс. В їхніх наукових роботах розглянуто контролінг, його види та роль в системі управління підприємством.

Джерелами дослідження є нормативно-правові акти, публічні монографії, статистичні дані державних органів та підприємств, наукові фахові публікації, які стосуються сфери контролінгу.

Методологія дослідження. Для збору інформації щодо видів контролінгу використовувались методи спостереження, порівняння, систематизації даних та системний підхід. Аналіз зібраної інформації здійснювався з використанням методів порівняльного та системного аналізу, а для узагальнення інформації використовувався метод синтезу. Діагностика існуючих завдань видів контролінгу здійснювалась з використанням методів формалізації та моделювання.

Етапи та результати дослідження. На першому етапі дослідження здійснювали аналіз наукових джерел щодо наукових джерел щодо стратегічного контролінгу. Сутність стратегічного контролінгу полягає в забезпеченні виживання підприємства, його орієнтації на потенціал успіху, який може бути охарактеризований як шанси і ризики. Діяльність стратегічного контролінгу розпочинається зі встановлення стратегічної мети діяльності мінімум на 5 років [1, с. 26]. Стратегічний контролінг – це найважливіша складова контролінгу, управляюча зовнішнім середовищем, стратегічними чинниками успіху, альтернативними стратегіями, стратегічною метою. Стратегічний контролінг направлений на реалізацію довгострокових стратегій і програм. Ціль стратегічного контролінгу — це своєчасне встановлення причин відхилення в цілях внесення поправок в стратегію фірми до виникнення оперативних недоліків. Найважливішими показниками стратегічного контролінгу є: економічна ефективність, конкурентоздатність, мобільність та стійкість [2, с. 39].

Другим етапом дослідження є збір та систематизація інформації щодо оперативного контролінгу. Оперативний контролінг - це вид контролінгу, який орієнтований на оперативне (поточне) планування діяльності суб'єкта підприємництва, що, в свою чергу, є основою успіху стратегічного контролінгу і стратегічного планування. Оперативний контролінг вирішує більш локальні задачі ніж в стратегічному контролінгу. Так, найважливішою задачею оперативного контролінгу є забезпечення існування суб'єкта підприємництва, для вирішення якої вирішуються такі завдання, як: планування, аналіз і управління. Тобто оперативний контролінг має на меті забезпечення прибутковості та ліквідності підприємства. Одною із ключових відмінностей між стратегічним і оперативним контролінгом є орієнтація. Якщо стратегічний контролінг орієнтується на зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства, то оперативний контролінг концентрується здебільше на внутрішньому середовищі підприємства. Контрольними показниками оперативного контролінгу є: рентабельність капіталу, продуктивність, ступінь ліквідності та прибутковість [3, с. 19].

На третьому етапі дослідження була проведена діагностика існуючих видів контролінгу та розробка заходів щодо їх удосконалення. Для покращення діяльності підприємства з використанням обох видів контролінгу необхідно забезпечити чітке поєднання стратегічного та оперативного контролінгу. Таким чином, поточні проблеми, які розглядаються з позиції оперативного контролінгу висвітлювались не просто з точки зору вирішення поточних проблем, а переливались у загальну стратегію підприємства і відповідно загальним принципам підприємства. Дане розуміння створить єдність обох видів

контролінгу на підприємстві та сприятиме подоланню оперативних рішень для досягнення загальних цілей підприємства.

Практична значущість результатів дослідження. Отже, основне призначення контролінгу полягає в орієнтації системи управління фірмою на досягнення поставленої мети. Контролінг об'єднує різні функції управління, використовуючи їх у вирішенні завдань стратегічного та оперативного рівня. Внаслідок цього, контролінг забезпечує синтетичний, цілісний погляд на управління підприємством і здатний не лише забезпечувати інформаційну підтримку прийняття рішень, але й визначати стратегію та прогнозувати майбутні результати діяльності. Створення, реалізація та оцінювання ефективності впровадження системи контролінгу як на стратегічного, так і на оперативного рівнях має переливатись у загальну стратегію підприємства і її довгострокових цілей.

Ключові слова: контролінг; стратегічний контролінг; оперативний контролінг.

Список використаних джерел

1. Ільїна С. Б., Журба Т. С. *Контролінг процесів господарської діяльності в харчовій промисловості: навчальний посібник*. К.: Професіонал, 2012. 592 с.
2. Маркіна І. А., Таран-Лала О. М., Гунченко М. В. *Контролінг для менеджерів: навч. посіб.* К.: Центр навчальної літератури, 2013. 304 с.
3. Брїтченко І. Г., Князевич А. О. *Контролінг: навч. посіб.* Рівне: Волинські обереги, 2015. 280 с.